

მეცხემსი

ო ფ ი ც ი ა ლ უ რ ი ბ ა ნ ე მ ო ფ ი ლ ე ბ ა .

უ რ ე ბ ე ბ ა

ფულუბას ანგარიშისა სანთლის სე-დვა გაყიდვის
შესახებ იმერეთის გუბერნიის სანთლის ქარხნისა
1897 წ.

შ ე მ ო ს ა ვ ა ლ ი .

1. დ ა რ ჩ ა წ ი ნ ა წ ლ ი დ ა ნ .

	მ.	კ.
ნაღდათ	1205	52
ბილეთებით	—	—
მასესხებული დაწესებულებათა და პირზე	300	„
1. შემოვიდა სანთლის გასყიდვისაგან	20526	„
„ საემეგლის გასყიდვისაგან	48	65
0/00 სანთლის თანხისა	—	39
მასყიდვისგან დარჩენილი მასალისა	25	—
ხელ-წერილობით ძველი დროის გავას- ხებული	2498	58
სრულად შემოსულა	24604	62

გ ა ს ა ვ ა ლ ი .

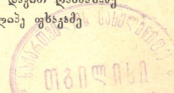
1. მასალების სასყიდლადა:

	მ.	კ.
— ცვილსა	13385	26
— ნამწვავისა	97	22
— პატრუქისა	580	35
— სახ. ქალაღდის	44	60
— ბაწრის	20	—
— საემეგლისა	31	—
2, მოსამსახურეთა ჯამაგირებისთვის	1409	96
3, შარხნის და საწყობის დასაზღველად	51	60
4, მოხელის სამთლის მოსამზადებლად	1747	63
5, სასულიერო სასწავ. შესანახად	4929	93
6, საჩუქრად რასკინის დროის მეთაულ- ურე კომიტეტის წევრებს მ.მ. დემ. ცაგარეიშვილს, ნესტორ კუბანეიშვილს და ნ. შვანგირაძეს	400	„
7, წერიმალ ხარჯებზე	29	58
8, შადიწერა დანარჩენში	1877	45

სრულად გასაცალმა 24604 62

რჩება I ინერისათვის 1898 წ. ნაღდაღ	78	87
შალად ზოგიერთ პირებზედ ძველი დროის სანთლის ქარხნის მართვა- გამეგობის დროიდან	1798	58

თავსჯდომარე სანთლის ქარხნის გამეგ კომიტეტისა
დემ. დავით დამაშაძე
წვერი მდ. ფილაჟე ფსაკაძე

შემოსავლისა, გასავლისა და დანარჩენი მზა სანთლისა და მასალათა სანთლის
 მოსამზადებლად 1897 წლისა.

შ ე მ ო ს ა ვ ა ლ ო

	ცვილი ფუთ. გირ.	ნამწვავი ფუთ. გირ.	მზა სანთ. ფუთ. გირ.	პატრუქი ფუთ. გირ.	გასახ. ქალ. ფუთ. გირ.	ბაწარი ფუთ. გირ.	
1, დარჩა მზა სან- თელი და მასალა სანთლის მოსამ- ზადებლად . .	94 19 ¹ / ₈	—	—	56 35 ¹ / ₄	6 10 ³ / ₄	6 9 ³ / ₄	8 ¹ / ₄
2, შემოვიდა მზა სანთელი და მა- სალა მის მოსამ- ზადებლად . .	564 14 ⁷ / ₈	9 34 ¹ / ₂	559 32 ³ / ₈	37 25 ¹ / ₄	12 16	2 "	
სულ შემოსულა	658 34	9 34¹/₂	616 27⁵/₈	43 36	18 25³/₄	2 8¹/₄	

გ ა ს ა ვ ა ლ ო

	ცვილი ფუთ. გირ.	ნამწვავი ფუთ. გირ.	მზა სანთ. ფუთ. გირ.	პატრუქი ფუთ. გირ.	გასახ. ქალ. ფუთ. გირ.	ბაწარი ფუთ. გირ.	
დაიხარჯა მასა- ლა სანთლის მო- სამზადებლად . .	554 13	9 33 ³ / ₄	—	—	31 15 ⁷ / ₈	10 20 ¹ / ₂	1 28 ¹ / ₄
ზაიციდა მზა სან- თელი	—	—	—	587 39 ³ / ₄	—	—	5 7 ⁵ / ₈
ზადამწერილი იქ- მნა დანარჩენში:	114 21	—	—	108 27 ⁷ / ₈	12 20 ¹ / ₈	2 37 ⁵ / ₈	— 20
სულ გავიდა .	658 34	9 33³/₄	616 27⁵/₈	43 36	18 25³/₄	2 8¹/₄	
რჩება 1 ანგვრას 1898 წლისთვის .	114 21	—	—	108 27 ⁷ / ₈	12 20 ¹ / ₈	2 37 ⁵ / ₈	— 20

თავსმჯდომარე გამგე კომიტეტის დეპ. დ. დამბაშაძე.

ქეთისის სასულიერო სემინარიის სამმართველო საგანგებო

მოქალაქე სამასხურის განსაკუთრებულ უპირატესობათა შესახებ და დეპუტატების საფუძვლისა-ებზე;

დამატებითი ეკზამენები, და მისაღები ეკზამენები სემინარიის ზემოკლასებში დაიწყებთან ამ წელს 20 აგვისტოდან, ხოლო ეკზამენები ბირველ კლასში შემომსვლელთათვის დაიწყება 24 აგვისტოდან.

3) და-თხოვოს უკველა მოხელენი, კავკასიის მხარეში დანიშნულნი, შინაგან საქმეთა მინისტრის უფლებით, დროებით რუსეთსა და საზღვარ გრეთ, ჯ მაგირის მოქვლებლათ ორის თვის ვადამდე და უკ-მაგირით ოთხის თვ-ს ვადამდე;

რეკტორი სემინარიისა არხიმანდრიტი ბენიამინი.

4) გარდ სწუვიტოს კავკასიის მხრის სხვა და-სხვა გუბერნიის საგუბერნიო მმ რთველობათა შორის უთანხმოება ამა თუ იმ უწყების ქვემდე-ბარეობის შესახებ, აგრეთვე გუბერნატორთა მოხსენებანი არხივთა საქმის მოსპობის გამო იმ შემთხვევებში, რომელნიც აღნიშნულია საზოგ-საგუბ. დაწეს. მე-601 და 602 შუხ. (კანონთა კრებული! მე-II ტ., 1892 წ. გამოც.) და კ-კასიის მხრის ქალაქებში დაადგინოს სახლების პატრონთათვის საგაღდებულო წესი პოლიციაში განცხადებისა სახლში მისულთა და სახლითგან გადასულთა შესახებ;

კანონი და მთავრობის განკარგულებანი.

უმაღლესი ბრძანება.

კავკასიის სამოქალაქო ნაწილის მთავარ-მართებლის უფლებათა და მოვალეობათა შესახების დროებითის წესების გამო.

მინისტრთა კომიტეტმა, მოისმინარა, უმაღ-ლესი ბრძანებით, ამა კომიტეტში წარდგენილი კავკასიის სამოქალაქო ნაწილის მთავარ-მართებ-ლის უკვემერდომილესი მოხსენება, 17 მარტი:ა № 51, იმის თაობაზე, რომ დროებითი წესები იქმნას დადგენილი 1897 წლ-ს 3 მარტის კანონ-ის დასამატად კავკასიის სამოქალაქო ნაწილის მთავარ-მართებლის უფლებათა და მოვალეობათა შესახებ, ის აზრი დაადგინა, რომ მიეცეს კავკასიის სამოქალაქო ნაწილის მთავარ-მართებ-ლს ქვე-მოხსენებული დროებითი რწმუნებანი:

5) დაამტკიცოს ტფილისისა და ქეთისის გუბერნიის თავად-აზნაურობის კრებათა ერთ ხშიმი დადგენილებანი ფულის შეკრების შესახებ, ისე კ, რომ ამ დადგენილებათა ამბავი აუწყოს მინისტრთა კომიტეტს ერთხელ წლის გასულს შინ გან საქმთა მინისტრის შემწეობით და აგ-რეთვე დაამტკიცოს დადგენილებანი თავად-აზ-ნაერთა არჩევანის ვადის შეცვლის შესახებ;

1) გამოსცეს, მთავარ-მართებლის საბჭოს განხილვისათ:ნავე, წესები ადგილობრივ საგლე-ხო დაწესებულებათათვის;

6) რაც შეეხება ქალაქის თვით-მმართველობას კავკასიის მხრის ქალაქებისას, მთავარ-მართებ-ლს ერწმუნოს უკველა ის უფლება, რომელიც საქალაქო დებულების საფუძვლით (კანონთა კრებული, მე-II ტ., 1892 წლის გამოც.) რწმუნებული აქვს შინაგან საქმეთა მინისტრს და მას აღსრულებ ში მოჰყავს სხვა მინისტრებსა და ცალკე ნაწილთა მთავარ-გამგებთან შეუთანხმ-

2) დაუნიშნოს პენსიებო კანონით შინაგან საქმეთა სამინისტროს უწყების მოხელეთ და იმათ სახლობ თ, აგრეთვე ერთ დროებითი შემწეობა უკან სწენელთ, განცალკევებულს ადგილებში სა-

F25
1898

მწყემსი

მე ვარ მწყემსი კეთილი: მწყემსმან კეთილმან სული თვისი დასდეს ცხოვართათვის. იოან. 10—11.
 შოვე ცხოვარი ჩემი წაწყვედული. მსრფთ იყოს სიბარული. ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. ლუკ. 15—4.
 შოვედით ჩემდა ყოველნი მამურაღნი და ტვირთ-მძიმენი და მე განვისვენეთ თქვენ. მათ. 11 28.

№ 13

1883—1898

15 ივლისი.

გაზეთის შასნი:

„მწყემსი“	„მწყემსი“ რუსული გამოცემით
12 თვით 3 მან.	12 თვით 5 მან.
6 — 2 —	6 — 3 —

შულისა და წერილების გაგზავნა შეიძლება ამ ადრესით:
 Вн. Кавказ. в. редакцію „Миссиа“ и „Пастыр.“

ძარბაზის საეკლ. წინაშის გაგზავნა გამო.

სადროთო და საეკლესიო სსხა და სსხა წიგნების დაბეჭდვის კითხვის გარდაწვევების დროს დადგენილი იყო აგრეთვე ასალი აღთქმის დაბეჭდვაც ანოკალიზსითურთ, უკანასკნელ დროს, როგორც ჩვენმა მკითხველებმა იცინან, სადროთო და საეკლესიო საჭირო წიგნების დასაბეჭდავთ უწმ. სინოდმა

შეუღა სტატეები და კორესპონდენციები, რომელნიც იკმნებიან დასაბეჭდავთ გამოგზავნილნი, ვრცელ და გასაგებად უნდა იყვნენ ავტორთაგან ხელ-მოწერილნი. სტატეა, რომელიც არ დაიბეჭდება, სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს მათის ხარჯით უკანვე დაუბრუნდეს სტატეები მიიღებინ რუსულს ენაზე დაწერილნიც და თარგმნილი დაიბეჭდებინან.

სესხებითი სახით მისცა საქართველო-იმერეთის სინოდის კანტორას საჭირო თანხა. გარდაწვევტილი იყო, რომ ასალი აღთქმა პირველად დაბეჭდილიყო. ამ საგნის შესახებ დეკ. დავით დამაპშიძემ შეიტანა სინოდის კანტორაში მიასლოგებით შემდეგი შინაარსის განცხადება: (როგორც შეეიტყვე, საქართველო-იმერეთის სინოდალნი კანტორა ბეჭდავს ასალ აღთქმას ანოკალიზსითურთ. ვერ შეეიტყვე, თუ რომელი

ასოთი სურს დაბეჭდოს სინოდის კანტორამ ეს ახალი აღთქმა. თუ ხუცური ასოთი სურს კანტორას ამ ახალი აღთქმის დაბეჭდვა იმ ახარით, რომ ეს საჭირო წიგნი ხალხში გავრცელდეს, მაშინ ეს ხარჯი ფუჭად ჩაივლის, რადგან ხალხს არ შეუძლია ხუცურის წავითხვა. თუ ხსენებული წიგნები სამღვდელთა და საეკლესიო მოსამსახურეთათვის იბეჭდება, ესეც ფუჭი შრომა იქნება, რადგან სამღვდლოებას აქვს სახარება ეკლესიაში და კარგად იცის იგი. თუ კანტორას ახალი აღთქმის დაბეჭდვა სურს მხედრული ასოთი ხალხში გავრცელებლად, მაშინაც ამაო იქნება შრომა, რადგან ბიბლიური საზოგადოებისაგან რამდენჯერმე გამოიცა ახალი აღთქმა და ესაა დაბადებისავე ბუჭდევს. არ ვუიქრობთ, რომ ჩვენ ისე იცუად (უღის ფასად იუადება მათი გამოცემული სახარება და მთელი ახალი აღთქმა) გამოვცეთ, როგორც ხსენებულ საზოგადოებას შეუძლია ეს.

ჩემის ასრით მღიერ კარგს ინებებს სინოდალნი კანტორა, თუ სახარებას და სამოციქულოს დაბეჭდვას მორჩილი ტანისას ხუცური ასოთი, მაგრამ მიუცილებლად სარჩევით. მორჩილი ტანის სახარება და სამოციქულო მღიერ საჭირო არის როგორც ეკლესიაში ისე გარეთ სახმარებლად. განსაკუთრებით ამასთანა ტანის სახარებები საჭირონი არიან მღვდელთათვის ოჯახში, როცა მათ იწვევენ დასაფიცებლად ან რა.მე მღვდელ-მოქმედების აღსასრულებლად. როდესაც საჭიროა სახარების წავითხვა. ამ სახარების დაბეჭდვის გარდაწვევების დროს სახეში ჰქონდათ გავრცელება მისი სემინარიის მოწიფეთა შორის სასწავლებლად, ამისთვის უკეტესად საჭირო

არის სარჩევი, რომ სემინარიელები სწავლებას დროსვე შეეჩვიონ სახარების გამოჩვენას და წინაპარველ ხსენებში მკლავითხვებს არ თხოვდენ დღის წასაკითხავი სახარების გამოჩვენას და გერიაკის და ხმის შეტეობას. ერთი სიტყვით საჭიროა ხუცური ასოთი დაბეჭდოს ჰატარატანის სახარება და სამოციქულო და ურუოდ სარჩევით. ამისთანა ჰატარატანის სახარებისთვის დასაბეჭდი ფული მალე ამოიკება ჩქარი გაუიფვით ეკლესიებზე და სამღვდლოებაზე და ერთი ნაკლიც შეესებული იქნება. რომ ამისთანა სახარების და სამოციქულოს დაბეჭდვა ძვირი არ ღირდეს, სინკურის მკუიერი ასოები იქმნეს განსხვავებული მკათე ნომრის წერილი ხუცური ასოთი, რომლის მატრიცები მე უკვე შეუკვეთე ლეიპციგში და დღეს ასოებიც მზად არის".

სინოდალნი კანტორამ მიაციდა ეურადღებამ ამ განცხადებას და უკვე გარდაწვევითა დაბეჭდვა ჰატარატანის სახარების და სამოციქულოსი მთელა თვის და რიკის სარჩევებითურთ. მიუროცავ სამღვდლოებას მორჩილი ტანის სახარების და სამოციქულოს დაბეჭდვას დაკისურებ, რომ «მწუქმისი» აღმრული გითხვათ ვ ე ნ ი ს დაბეჭდვაზედაც აღსრულებული ეოს სამღვდლოების და საზოგადოების სურვილისამებრ. სრული იმედია, რომ სინოდალნი კანტორის პროკურორი ბ, ღ. ჰ რუჩინსკი, რომელმაც წიგნების ბეჭდვის საქმე ამ ბოლო დროს კარგ ნიადგზე დახეუნა, მთავარებს, რომ სრული თ ვ ე ნ ი ც დაბეჭდოს, გიდრემდის არ მოსაბიბლა ვერჯერობით მული სეზნაწერები სრული თვენისა ჭ გულვანისა. ამის შესახებ შემდეგ ვიტყვით კიდევ.

სოფლას მღვდელი

თელავის სასულიერო სასწავლებლის ოლქის სამღვდელოების კრების საეურაღდებოდ.

დიდი ხანია, რაც რუსეთის ყველა სასწავლებელში, დაბალ სასწავლებლიდან დაწყებული უმაღლეს სასწავლებლამდე, ერთი ეხარე მოსწავლისა სრულიად განუვითარებლად რჩებოდა. მე ვგულისხმობ საზოგადოდ ესტეტიურ მხარეს და განსაკუთრებით სიმღერა-გალობას. 18 წლებიდან დაწყებული მიაქცის სასწავლებლის ამ ნაყოფს ყურადღება. პირველობა ამ ნაკლის შენიშვნის საქმეში ეკუთვნის სასულიერო წოდებას, რომელმაც მონიშნა გლობის სწავლება პირველ-დაწყებით სამრევლო სკოლებში და რომლისათვისაც შეიმუშავა პროგრამა. ამას ზედ მოჰყვა საერო განათლების მინისტრის ბრძანება, რომელიც თხოულობდა, რომ ყველგან მიექციათ საქმო ყურადღება მოსწავლის ესტეტიურ მხარის განვითარებისათვის. ამ განკარგულებას და მის შესრულებას ბევრი სხვა მოჰყვა, მაგრამ ჩვენ მოკლებულნი ვართ საშუალებას, აქ, მოკლე წერილში, განვიხილოთ იგი, ჩვენის აზრისათვის საკმაოა, მოკლედ შევხვთა გლობა-სიმღერის მდგომარეობას საქართველოს სასულიერო სასწავლებლებში საზოგადოდ და კერძოდ თელავის სასწავლებელში. ამ სასწავლებლებში სიმღერა სრულიად განდევნილი იყო და გალობის სწავლა საველელებული არ ითვლებოდა. ერთის მხრივ თვით მოსწავლენი არავითარს შეკადნიერებას არა მხარჯავდნენ გალობის შესწავლისათვის, რაკი მისი უცოდინარობა არ აბრკოლებდა კლასიდან კლასში გადასვლის დროს, და მეორეს მხრივ, არც მასწავლებელი იტყვხდა თავს, თუნდა 40 მოსწავლიდან 8-10 ესწავლა და სხვებს იმევე დროს ეთაშაშნათ. უფროს ერთი მასწავლებელი გალობისა იგივე სასწავლებლის მგლობელთა ლოტბარი იყო და საკმარისი იყო, მის მგლობელთა გუნდს სკოდნოდა გალობა. ამისთანა გარემოების შედეგი სხვათა შორის იყო ის, რომ მრავალი გალობის უღეიცი გამოვიდა. რასაკვირველია, ცხოვრებაში ამით ნათლად დაინახათ ეს ნაკლი, მაგრამ გვიან-ლა იყო...

დღეს უწმ. სინოდის განკარგულებით გალობა სასულიერო და სამრევლო სასწავლებლებში სავალდებულო საგნად არის აღიარებული, მაგრამ მარტო სავალდებულო საგნად აღიარება არა კმარა, საკი-

როა ეს ახალი სავალდებულო საგანი მოსწავლეთათვის შესასწავლად გადადილებულ იქნას. აი, სწორედ ამ გარემოებას უნდა მიაქციოს სამღვდელოებამ სრული თვისი ყურადღება. ეს საგანი ჩვენი სასწავლებლების მოსწავლისათვის რუსეთის სხვა სასწავლებლებთან შედარებით ორჯეკია: ჭარბად და რუსული ვალობა. ჩვენმა შეიღმა ორივე ვალობა უნდა შეისწავლოს, ორივეს ცოდნა ერთნაირად მოეთხოვება. რამდენადაც ორის სხვა-და-სხვა ვალობის შესწავლა ართულებს, ანდნებს ცოდნის შექმნასა, იმდენად სწავლების საქმე უნდა ვაადვილებული იყოს, რომ ჩვენმა შეიღმა ვალობაში ისეთივე ცოდნა გამოიჩინოს, როგორც ბუნებით რუსმა, იმ სასწავლებელში კურს შესრულებულმა, სადაც მარტო რუსულ ვალობას ასწავლიან. გალობის ცოდნისათვის საჭიროა: 1) მუსიკალური სმენა, 2) ხმა, 3) სუნთქვა და 4) ზომიერების დაცვა.

სმენა არის ყურის საშუალებით გრძობა ხმაურობისა. სმენა შეიძლება ჰქონდეს დაშიანს ბუნებრივ ან მახვილი, ან ჩლუდნი, მახვილის სმენის მქონებელი ადვილად გაარჩევს ხმასა და ჩლუნდის სმენით-კი კაცი ან სულ ვერ გაარჩევს იმევე ხმასა, ან უფრო დიდი გულ მოდგინება დასპირდება გასაგებად. ამასთან მახვილის სმენის პატრონი მეტის სიამოვნებით ისმენს მუსიკალურს ხმასა, არჩევს არამც თუ მთელ ტონსა, არამედ ნახევარ ტონსა და წერილ მისს ნაწილებსა. უმრავლესობა მახვილის სმენისა იბადება, მაგრამ განვითარება მუსიკალური სმენისა დამოკიდებულია იმ წრეზედ, რომელშიაც იზრდება პატარა. აქედან ცხადია, რომ რამდენადაც პატარის გარემოებები სწავლობა-სიმღერის მკოდნეა, რამდენადაც პატარას ბევრჯელ ესმის მუსიკალური ხმა, იმდენად მისი სმენა ვითარდება. ამ შემთხვევაში განვითარება იქამდის აღწევს, რომ არამც თუ პატარა არჩევს მუსიკალურ ხმას, არამედ იმის გამოერებასაც ეძევა. ასე ზდება ყველა იმ ოჯახში, სადაც ვალობა-სიმღერა კარვად იციან და სწორად სარგებლობენ თავისის ცოდნით. ძნელი ის არის, რომ ამისთანა ოჯახებში იშვიათი ვახდა ჩვენში. არც ის ბავშვები არიან ამ მხრივ კარგს მდგომარეობაში, რომლებიც ძიძის ხელით იზრდებიან, რადგანაც ძიძის მუსიკალური განვითარება ანუ განუვითარებლობა არავის აზრში არ მოსდის. არც სხვა დროს იმევეებიან ბავშვები კარგს გარემოებაში. ამიტომ სკო-

ლაში მოდიან განუვითარებელი და ზოგჯერ დამახინჯებული მუსიკალური სმენით; ამათ შორისაც საუკეთესო და სანდო მასწავლებლების სიტყვით, სულ ბევრი 80% მახვილი სმენიანი და 20% მეტი ბუნებრივადვე ჩლოუნის სმენის პატრონია. პირველთ თუ გარემოება უკუღმა უწყობს ხელს (რაც უფრო ხშირია), უმახინჯდებოთ ბუნებით მარტოველი ნიჭი. მეორენი, თუ გვიან იწყებენ მუსიკალურ სმენის განვითარებას, ვერ ითვისებენ ამ საგანს მალე და კარგად. ესენი თუმცა სცილილობენ რომელიმე მუსიკალურ ხმის გამოთქმას, მაგრამ ის არ გამოდის, რის გამოხატვაც უნდათ, ამათი ხმა აღის, ჩამოდის ზომიერების დაუცველად, ჰკარგავეს ტონსა და მუდამ-კი მის ძეხნაშია, როცა პირველთ მარტოველი ერევით, ტონი ეკარგებათ, ჩუმდებიან; მეორენი სულ უკუღმა იქცევიან, როცა ტონი ეკარგებათ—და როდის არ ეკარგებათ? — უფრო მალეა ყვირილს იწყებენ, ყურებს უქედადვენ მსმენელთ და თუ გუნდში იღებენ მონაწილეობას, უეჭველად სხვასაც ჰკვივენ თავისი გაბედულის ყვირილით.

ხმა არის წარმოებულ ფილტვებიდან ამოსულის ჰაერით, რომელსაც მოჰყავს მოძრაობაში სახმო ნაწებები. ნაწებებიდან ხმა მოდის იმ მილით, რომელსაც თავი ნაწებებთან უძევს და თავდება ტუჩებით. ხმაც ისევე მომდინარეობს ამ მილზედ, როგორც წყალი მდინარეობს მილში, ამიტომ ტუჩებიდან გამოსული ხმაც შეიძლება იყოს წყლის ნაკადულივით ძალეში, დიადი, სუსტი, თანასწორე, ნაწყვეტ-ნაწყვეტი და სხვ. ხმის ყოველი ნაკადული უნდა გამოჰხატავდეს რომელსავე ხმოვან ხმსა, სხვა-და სხვა ხმოვანი ხმა სხვა-და-სხვა ხასიათს სდებს ხმს. ეს ყველა ბავშვს შენიშნული აქვს და რომელი ხასიათის ხმაც მოსწონთ, უფრო ხშირად იმ ხმის იმიორებენ, თუნდა ტექსტი სხვა ხმოვან ხმის გამოხატვას თხოულობდეს. აქედამ წარმოსდგება, რომ მომეტებულად საგალობლებისა და სასიმღეროების ტექსტი არ ისმის გალობა-სიმღერის დროს. ხმის გაწმენდა, გასწორება შეიძლება ვარჯიშობით და ამ ვარჯიშობის შედეგი იმდენად ნაყოფიერია, რამდენადც ადრე იწყება, უამისოდ, ე. ი. თუ ვარჯიშობა ადრე არ დაიწყება, ეკარგება ადამიანს ნიჭი თვითთოველ ხმოვანის ხმის შესაფერად ხმის გამოხატვისა, ეს-კი თითქმის დაუძლეველ დმბრკობლებად ხდება გალობა-სიმღერის შესწავლის დროს, ადრე

ვარჯიშობა აჩვევს ნაწებების ერთნაირად დაკავებას საკმაო დროს განმავლობაში. ხმის ნაწებების საკმაოდროს განმავლობაში ერთნაირად დაკავება არის გალობა-სიმღერის შესწავლა. როგორც ზევითა ვთქვით, ხმა წარმოებულია ჰაერით, რომელიც ფილტვებიდან ხმის ნაწებებზედ ამოდის. აქ ფილტვები იმავე სამსახურს უწყვენ ადამიანს, როგორცა ფუქსი ანუ საბერეული. ფილტვებზედ არის დამყარებული ძალეში და ხანგრძლივი ხმა. ფილტვები კიდევ სასუნთქი ორგანოა, სუნთქვა შესდგება სამის ნაწილიდან: 1) ჰაერის შესუნთქვისა, 2) შესუნთქულის ჰაერის ფილტვებში დაკავებისა და 3) დაკავებულის ჰაერის ზომიერად სახმო მიღზედ გამოტოვებისაგან. როგორც ვითოთ, სუნთქვა ადამიანს უნებურად სწარმოებს, მაგრამ თუ ნება ადამიანისა მოინდომებს, ამ წარმოებას დაიმორჩილებს რამდენსავე ხნითა და მოქმედებასაც სასურველად შეუცვლის. მაგალითებრ, შეიძლება ვარჯიშობით მიახვიოს კაცმა ფილტვების მეტ-ნაკლებად შეკუმშვა-გაბერვასა, ვიდრე ხდება უბრალო სუნთქვის დროსა, რასაც ძალიან დიდი პიროვნებებმა აქვს გალობა-სიმღერის შესწავლის ხანიშენი. ჰაერის ფილტვებში შეგუბება სხვა-და-სხვა ხმის განმავლობაში შეუძლიან ადამიანს და სასურველის ვადით ჰაერის შეგუბებას ვარჯიშობით მიღწევს. თუმცა სულის შეგუბება ყოველს შეუძლიან, მაგრამ ამ მხრივ ზომიერების დაცვა კი მარტოდ-მარტო ვარჯიშობის შედეგია. აგრეთვე ნაწებების საშუალებით ჰაერის სახმო მიღზედ ზომიერ მდინარეობას შეიძლება ვარჯიშობით მიადვილოს ადამიანმა. ამ ნაირად სამივე შემადგენელი ნაწილი სუნთქვისა შეიძლება ადამიანმა ვარჯიშობით დაიმორჩილოს და ზომიერებას შეაჩვიოს. აქაც რამდენდაც ადრე იწყება ვარჯიშობა, იმდენად მისი შედეგი სასურველია.

მუსიკალურ სმენის, ხმის და სუნთქვის შემწეობით შეიძლება ხანგრძლივად, ან ხან-მოკლედ გამოიხატოს რომელიმე მუსიკალური ხმა, მაგრამ ეს არა კმარა გალობა-სიმღერის შესწავლისათვის, საჭიროა ამ გამოხატულობის დაყოფა ტონებად, მის ნაწილებად და ყველა ამისათვის დროს შეფერება. ამ დროს შეფერების შესწავლა მარტოდ-მარტო ვარჯიშობით შეიძლება. ეს უფრო ძნელად შესათვისებელია, რადგანაც მეტად დანაწინებულ დროსთანა აქვს საქმე ადამიანს. ამისათვის უფრო საჭიროა

ხანგრძლივი ვარჯიშობა და რაც კი ძიებდება ვარჯიშობის ადრე დაწყება.

დღეს თელავის სასულიერო სასწავლებელში გალობას ასწავლიან ოთხ წარმატებულ კლასში. ამ კლასების გარდა, სამი დამოუკიდებელი განყოფილებაა, რომლებშიც მოსწავფენი რჩებიან არა ნაკლებ სამის წლისა და ხშირად მეტსაც. არც ერთს ამ განყოფილებაში არ აწავლიან არც სიმღერასა და არც გალობას. ეს გარკვევა დიდად-სამწუხაროდ უნდა ჩათვალოს და ყველანაირად უნდა შეწყვიტოს, როგორც მოგვხსენებთ, შველა სკირია, რასაკვირველია, შველა ამ საქმისა განსწავლებლის ობიექტის სამღვდლოებაზედ არის დამოკიდებული. სამღვდლოებამ უნდა სთავადასაქმოს საქართველოს ექსარხოს, მალაქი-ყოვად უსამღვდლოებს ფლობიან ეს შუამდგომლობა უწმ. სინოდის წინაშე, რომ უწმ. სინოდმა ამ სასმ განყოფილებაში რუსულის გალობის მასწავლებლის ჯამაგირის მხრივ დასაკმაყოფილებლად საეკლესიო ხაზინიდან შემწეობა აღმოუჩინოს. შეიძლება უწმ. სინოდი შევიდეს სამღვდლოების ეკონომიკურ მდგომარეობის განხილვაში, აგრეთვე იკანონოს საქართვება მოსამზადებელ განყოფილებაში გალობა-სიმღერის სწავლებისა და მუდმივი შემწეობა აღმოუჩინოს სამღვდლოებს.

დარწმუნებულნი უნდა ვიყვნეთ, რომ სამღვდლოების კრება ამ საკითხს გულ-აყრით არ მოექცევა, როგორც ხშირად არის ხოლმე, რადგან ბევრნი მოსვლის უმაღლესად წასვლასა ჰეპრობენ და საქმეებს ხელ-აჩქარებით ირკვევენ. «ივერია»

„მწაქმის“ კორესპონდენცია

სენაკის მაზრიდან.

სამხრეთის მხრით მარტვილის მოწასტრისა, 4—5 ვერსის მანძილზე, მდებარეობს სოფელი ნავაზუფი, სადაც 120 კომლი ცხოვრობს. ამ სოფლის მკვიდრი ნივითის მხრით უკან არ ჩამოუარდებიან მოსაზღვრე სოფლებებს. ამ სოფელში ერთ მეტად მანებულ ამაოდ მორწმუნეობას აქვს ფესვი გადგმული. მახლობლად ამა სოფლისა, დასავლეთის მხრით, მდებარეობს დიდი მინდორი, რომლის შუა ადგილას დგას

ეკლით დაბურვილი კაკლის ხე, ამ ხის ძირში მდებარეობს ქნარში ახნია რალაც კითკირის ნანგრევი, მაგრამ რა შენობა ყოფილა აქ, ეს არავინ იცის. ზოგიერთების სიტყვით აქ უნდა ყოფილიყოს რამოდენიმე საუკუნის წინათ ეკლესია წმ. გიორგის სახელობაზე, რომელსაც უწოდებენ „წმ. გ. გონეთისას“. რამდენათ მართალია ეს თქმულება, არ ვიცი, მაგრამ დღეს ამ სოფელში აგებულია წმ. გიორგის სახელზე ეკლესია, რომელსაც უწოდებენ „გონეთის“. შეიძლება ძველი ტაძრის სახელი „გონეთი“ ეწოდა ახალ ტაძარსაც. ამ ეკლით დაბურვილ ხეს დიდი კრძალით და სასოებით თაყვანს სცემენ ზოგიერთნი; თუ ვინმეს რამე კული შეემთხვა, ანუ ავად ვინმე გახდა, მაშინვე გაეშურებიან ამ ეკლიანი ხის ძირში სალოცავად, და წირავენ მსხვერპლად ხარს, ცხვრებს, სამთელ-საკმეველს, გამოცხვარ პურებს, და თხოვენ ამ ხეს, რომ გამოკითხვა დაგვაცადო. შემდეგ მირბიან სოფლების მატყუარა მკითხვებთან, რომელთა დარღვებით მთლად ილუპებიან. ხშირად შესხვდება კაცი ამ კაკლის ძირში ღვთისანაბარად მიტოვებულ და გაშვებულ ცხოველებს, რომელთაც ნადირნი ჰქაენ. ამ სახით იმ ტაძარს, სადაც წირვა-ლოცვა და ყველა სიიღუმლოები სრულდება, აკლებენ შემოსავალს ტყეში ნიგვზის ძირში ყრიან. საქირია, რომ ეს ცრუმორწმუნეობა მოსპოს ხალხში. ადგილობრივ მთავრობას არა ერთ გზის მოუხდენია განკარგულება ამის შესახებ, მაგრამ რადგან ხალხი თავისას არ იშლის, საქირია, რომ მთავრობამ ფიცხელი განკარგულება მოახდინოს და ხალხს აუკრძალოს ამ ხის ძირში მსხვერპლის შეწირვა. აგრეთვე საქირია, რომ ადგილობრივი მოძღვრებიც ჯეროვან ყურადღებას მიაქციედენ ამ საქმეს ტ დაიფარავდენ ამ სოფლის მკვიდრთ უბრალო ხარჯებისაგან.

სავაზოელი.

გლადსტონის სიკვდილი.

(ისი სარწმუნოება)

იგავი მაცხოვრისა

ჰკითხეს იესოს: „ვინ არს მოყვას ჩემდა?
ხოლო იესომ რქვა მათ:

ერთხელ «იერუსალიმით»

მოდოდა ვილაც მგზავრი,
გზაზედ დასტოვს ავაზაკთა
და დასტოვებს როგორც მკვდარი!

ნახეს მღვდლებმა, მედავითნემ,
ყველამ გვერდი აუარა!
წყლულით ტანჯულს, უბატრონოს,
არც ერთმა არ მოუარა!

ამ დროს კიდევ მოდიოდა
სულ სხვა რჯულის, უცხო მგზავრი,
ნახა კაცი ჭრილობისგან
შეწუხებულ შენაზარი!

შეებრალო, წყლით მობანა,
მოუპოვა მასპინძელი,
თავს ექიმი დააყენა,
ბლომათ მისკა საყიდელი!

— აბა საჯეთ: ფარისევლებს
«სჯული გაქვსთ და სამართალი!»
ამ ორთაგან რომელია
ნამდვილ მოყვასა ჩასათვლი?

— თათბირში სთქვეს: «სირცხვილია
მრუდეთ სჯა და ძალობაო»,
მოახსენეს: «მოყვასია—
ვინაც უყო წყალობაო».

რ. საჯათელი.

გლადსტონი გარდაიცვალა. სიკვდილმა მოიტაცა ინგლისი ერთი წარჩინებული ზირი. გლადსტონის გარდაცვალება უცებ გაისმა მთელს ლონდონში. ბოთო ბუნებაც თანაურ- მნობდა ხალხის მწუსარებას: დიდიდან ცა და- ფარული იყო ღრუბლით, ჰქროდა ცივი ქარი და თან წვიმა. ჰკორე დღეს გასეთები სასყერო იყო წირილიებით, რომლებმაც აღწერილი იყო გლადსტონის ცხოვრება და მოღვაწეობა. თანაგრძნობის ტელეგრაფები მთელი ქვეყნიდან მოდიოდათ ჭირისუფალთ. გლადსტონის ცხოვრებაში არ უყვარდა მდიდრულად ცხოვრება და მორთვა-მოკასმება. სიკვდილს შემდეგაც ამასვე ვნიშნავთ: გლადსტონის გვამი ესვენა უბრალოდ, კუბოსთან არაფითარი ევალიები არ იყო.

კვირას 22 (10) მაისს ეველა ტაძრებში წარმოთქმულ იქნა სიტყვები ამ დიდი მოღვაწის ცხოვრების და მოღვაწეობის შესახებ, და მუსიკა უკრავდა სამკლოვიარო მარშს. ეველა ამ სიტყვებში შენიგურად დახასიათებული იყო გლადსტონის ზიროვნება მისი სწეობითი მხრით. რამოღენიძე დღის წინად, როცა გლადსტონს ჰკითხეს: «აზადმოყოფობას ხომ არაფერსა გრძნობო?» მან მიუცა: «არა. მე სრული ბედნიერი ვარ», მიუცო თურმე გლადსტონმა. უკანასკნელ კვირას, როცა ერთმა კარკმა ნაცნობმა უთხრა გლადსტონს: «მე ღვთისმსახურების მოსაძმენად მიყდივარ და შენთვისაც ვილაცავო», გლადსტონმა მიუცო: «ილოცეთ ჩემთვის და ეველა მძათა ქრისტიანეთათვის და ეველა ცოცხალთათვის» და, ცოტა სიჩუძის შემდეგ, დაუძტა: «ნუ დივიწეებთ ეველა იმათ,

რომელნიც შევიწროებულნი, უბედურნი და დაძვინებულნი არიანთა.

როცა გლადსტონი სკოლაში სწავლობდა, თავისი ფულიების შეათუღ ნაწ. ქველის საქმეებს ახმარდა. როცა ახალგაზდა იყო, არც ერთ მინაურ ღოცვას არ უშვებდა დაუსწრებლად და ეოველ დღე წერდა მოკლე შენიშვნებს დღის სასარების და სამოცციქულოს მინაარსის შესახებ.

როცა უნივერსიტეტი გაათავა, გლადსტონს სასულიერო წოდებაში უნდოდა შესვლა და თავის ერთ წერილში მამას თხოვდა ნება-რთვას. მაგრამ მშობლები არ დათანხმდნენ. ისიც დაემორჩილა მათ სურვილს და ჰარლამეტში შევიდა.

გლადსტონს სურდა ყველა ქრისტიანეთა შეერთება, მაგრამ რომის მოძმრე არ იყო. გლადსტონს უუკარდა ტამარი; მისი შემწეობით არა ერთი ეკკლესია გაშემწენებულა. ერთ ეკკლესიამდე გლადსტონმა თავისი ხელით გაიყვანა ზხა.

ერთ სადღესასწაულო ღვთის-მსახურების დროს წმ. ჰავლეს ტამარში, სადაც დიდძალი ხალხი დაესწრო, მთავარ-ეპისკოპოსმა კენტუბერიისამ ძვენიერთ სიტყვა წამომოსთქვა გლადსტონის შესახებ. შეადგებულმა აღნიშნა მისი საში დიდი ღირსება: მოსიყვარულე გული, გამჭრიახობა და სიუტყვე თავისი მიხსების აღსრულების საქმეში. მაგრამ ყველაზე ძალა შეადგებულმა დააყენა ის, რომ გლადსტონი მედამ მტყიცვად აღსრულებდა ღვთის მცნებათა და განმსჭვალული იყო ქრისტიანული ჰრინციანებით. როცა ოკსფორდში სტუდენტათ იყო, იგი განსხვავდებოდა ამხანაგებისაგან ქრისტი-

ანული ეოფუქცევით და მკაზლითი ეოთ თავისა ამხანაგებისათვის.

გამოქანილი ფარრარის სიტყვით, გლადსტონის მსგავსი არ დარჩენილა ქვეყანაზე. იგი მწუხარებით გაიძახის: „სტიროდეთ ნამენო; ვინაიკან დაეცა კედრი!“.

განსვენებულის გვამი დაკრძალულ იქნა ვესმინსტერის სააბატოში, დიდგაცოთა სასაფლაოზე.

მკირვასი ხასუაგი.

ბერძნული ამბავიდან.

X.

„მოხუცის ანდერძა“.

დასასრული *

ეს ამბავი, რომ ობლებს ყოველ დღესასწაულზედ მოსდიოდათ საჩუქრები, ყველამ გაიგო. იმათმა მდიარამა ბიძამ კი იფიქრა, რომ აეს სწორეთ იმ მოხუცი ბიძის საქმე არის, რომელიც ობლებს ჰყავს სახლშიო“. ამ მოსაზრებით იმან დაუწყო ოლაქუნობა მოხუცი და ჩქარაც გადიბირა. გადაიყვანეს მოხუცი ბიძა ობლებისა ამ მდიარამა ბიძამ იმათმვე ბევრი აწვალეს, ბევრი ესვეწნენ გაემხილა მოხუცს, რომ ის ჯერ კიდევ შეძლებულია, მაგრამ საწყალ მოხუცს რა უნდა ეთქვა, რაც არა გააჩნდა-რა. მოლოოს, როცა დარწმუნდნენ, არა გააჩნია-რაო, გამოაგდეს გარეთ. ობლებმა მოხუცი ისევ მიიღეს და ისევ იგი პატივით ეპყრობოდნენ. ხან თვით ობლებსაც ეგონა—მგებ მართლა ეს ჩვენი ბიძა გვიშვრება ამ სიკეთეს და განგებ მაღავს, რომ ღვთისაგან უფრო დიდი სასყიდელი მიიღოსო.

ობლები მოკიცხდოდნენ, მოსულიერდნენ, მოეწვევენ რიგინად, საზოგადოებაში გამოვიდნენ, ყველა

პატრიოტ ემპრობოდენ. საჩუქარი კი თავის დროზედ მოსდობდათ. ასე კმაყოფილი და წყნარად ცხოვრობდენ, მხოლოდ ქვეყანამ ვერ აიტანა—ვერ შეიფერა ეს მღვრნარეობა და, როგორც ეს ჩვეულებად არის ყველა ღრეობა და ზნე გაფუჭებულ საზოგადოებაში, დაიწყო აქეთ-იქით ჩურჩული, დაქ სხვა რამ უნდა იყოსა—“უნდოდით მათი უმანკობისთვის ჩირქი მოეცხოთ, მხოლოდ ვერ მოახერხეს. ღმერთი, ღმომელიც უმანკობაში და სიმაართლეში სცხოვრობს; ამათთვის სულ სხვა სიტყვებს ამზადებდა. „ობლის მოწყალე ღმერთია“-ო, რომ იტყვიან, ეს ქეშმარიტებაა. თუ სიმაართლესა და პატრიონებას არ უღალატა კაცმა, ის არასოდეს არ დაჩრება უღეთის წყალობად.

ელენე დანიშნა ერთმა ახალ-გაზდა განათლებულმა ყმაწვილმა ხელობით მკურნალმა. ალექოს შეურსულდა ვადა და უკან დაბრუნდა, მას მოყვა თან ერთი შენღებულნი იტალიელი არტისტი და საამხანაგოდ გააღეს ვებერთელა ტეატრი. ცხლა ალექსანდრე დანიშნა ტრიანდაფილა (ვარდო) და ისევ ყველა ერთად ძმურად ცხოვრობდენ. გიორგი, პატარა ძმა, კი ხანია, რაც მოხუც მხატვრის მეფოდეს აყვანა შევირდათ და შევნიერად სწავლობდა.

რა უცვლამ ერთად მოიყარეს თავი, მოილოპარაკეს, მოიხმეს ერთ ოპო მქედელი და იმ ძვირფასი ხატებისთვის მშენიერი ჩარჩო (კოტე) გააკეთებდეს. რამოდენიმე ხნის შემდეგ ორივე მეგობრებმა მკურნალმა და ალექსანდრე გადაიხადეს შენღებისადავარი ქორწილი. ამ ქორწილს დაესწრო თვით ძალზედ მოხუცებული მხატვარი მეფოდეც. ასე წყნარად და მშვიდობიანად ცხოვრობდენ. საჩუქარი კი ყოველ დღესასწაულზედ ისევ ისე უკლებლად მოდიოდათ.

თუმცა მღიდრულად ვერა, მაგრამ ისე კი ამ ჩვენი ამბავის გმირებს გასაქირი არაში ჰქონდათ. ასე გასტანა რამოდენიმე წელმა.

ერთ დღეს, დილა აღრიანად, რაღაც ხშირი სამკლოვიარო ზარების რეკა შემოესმათ. ყველანი შეოცდენ, რადგან მოხუცი მეფოდი ვად ვეულებოდათ. ამ დროს გიორგიც მოვიდა და ატირებულმა აუწყა დედას და სიძანებს თავის ოსტატის მიცვალემა. ყველამ ერთ ხმად ცხოვრება შეუთვალეს, და საჩქაროდ გასწიეს მცხედრის პატრიის საცემლად, მივიდენ თუ არა, ხალხის ტევა არ იყო, მთელი საბერძნეთი თითქმის იქ იყო, ჯერ კიდევ ბევრი ავად-

მყოფობის დროსვე მოგროვილიყვენ. განურჩევლად დიდ-პატარასი ყველა ტიროდა, ყველა ცხოვნებას უთვლიდა, რა კი კაცი იყოცო, გაიძახოდენ. ღმერთმა აცხოვნოს, ღმერთმა აცხოვნოს!..

მართლაც რომ კარგი კაცი იყო მეფოდი. ის ყველა საქველ-მოქმედო საქმეში იღებდა მონაწილეობას, იმას მარტო თქმა არ უყვარდა, ის ყოველთვის სიტყვის პატრონი იყო, ნათქვამს ახრულებდა. დიდის ამბით, დიდის პატრიოტ დამიარხა იგი და ამ რიგად აღეგო მას მთელი საბერძნეთის მცხოვრებთა აზულში უკვდავი ძველი. ობლები კი მეფოდის მიცვალების დღიდან საჩუქარი მოეკრათ. ის მიიცვალა აღდგომის წინა დღით და დამიარხა მეორე დღესვე და აქედან აღმოჩნდა, რომ ობლების ულუფა საჩუქრები ყოველ დღესასწაულზედ მისენით იყო. კოტა არ იყოს ობლები დაღონდენ.

განვლო წმიდა აღდგომის დღეებმა თუ არა, გახსნეს მეფოდის ანდერძის ქაღალდი, აღმოჩნდა შემდეგი:

„ჩემი ქონება უძრავ-მოძრავი (ყველა თითოდ აწერილი იყო) ღირებული ათი მილიონი დრახმი (ხუთიშაურია) გარდა ჩემი ატელიე და ხატეულებისა, რომელსაც ხელ უხლებლად უტოვებ ჩემს საყვარელ შევირდებს,—ნახევარი დანარჩენი ქონებისა—ხუთი მილიონი დრახმი მიანდერძებია სკოლებსა და საავადმყოფოებისათვის განურჩევლად გვარ ტომობისა—საწყალი ხალხის სასარგებლოდ. დანარჩენი ნახევარი კი მიანდერძებია ელენე და ტრიანდაფილა მავრინდებისათვის, მხოლოდ იმ პირობით კი, რომ ამ ხუთი მილიონიდან ერთი მილიონით ააშენებონ ერთი პატარა ეკლესია წმიდა მეფოდის სახელზედ და იმ ეკლესიაში დაასვენოს ის ორი ძვირფასი ხატი“.

ყოველივე აღესრულა „მოხუცის ანდერძი“-სა-მებრ და ეს ამბავიც დასრულდა.

იხე რაქველი

ახალი ამბები და შენიშვნები.

ქუთაისის ქალაქის მოურავად ხელახლად აღრჩეულ იქნა ოთხი წლით ბ. ლუარსაბ თ. ლოლოუა. მეორე კანდიდატი მ. ქიქოძე გააშავეს. რიგით ამ წელში წვერის თანამდებობიდან უნდა გამოსულიყო ბ. იაკ. ჩიმაკაძე, რომელიც ხელახლად აღრჩეულ იქნა ამავე თანამდებობაზე 40 ხმის უმეტესობით წინააღმდეგ 17. ქალაქის სამმართველოს და რჩევის მდივნის აღრჩევა გადადებულ იქნა ამავე წლის ნოემბრის 1 რიცხვისათვის.

ტფილისის პოლიცემისტრის ანგარიშიდან ჩანს რომ შარშან ტფილისის მცხოვრებთა რიცხვი უდრიდა 162,624—სულს; მათგან 95,914 ყოფილა მამაკაცი, ხოლო 66,710 დედაკაცი. გვარტომობით ტფილისის მცხოვრებნი ასე ყოფილან განაწილებულნი: რუსი 19,272 მამაკაცი და 11,327 დედა, ქართველი 24,637 მ. და 16,739 დედაკ., (ქართლ-კახელი 17,890 მ. და 15,531 დ., იმერელი 3,771 მ. და 1,794 დ., თუში 170 მ. და 146 დ., ფშაველი 37 მ. და 9 დ., ხევსურისა 158 მამ. და 29 დ., მგერელი 611 მ. და 229 დ.), ოსი—1,206 მ. და 782 დ., ბერძენი—535 მ. და 368 დ., პოლონელი 2,501 მ. და 1357 დ., ნემცი 1,454 მ. და 1068 დ., სომეხი 34,335 მ. და 27,358 დ., თათარი 2181 მ. და 1334 დ., ქურთი 167 მ. და 68 დ., აისორი 1728 მ. და 545 დ., ლეკი 43 მ., ჩაჩანი 397 მ. და 204 დ., სპარსელი 4352 მ. და 1497 დ., ბერაელი 1626 მ. და 1478 დ., და სხვა გვარტომობა წარმომადგენელი 3473 მ. და 1587 დ., სარწმუნოებით: მართლ-მადიდებელი 72,340, კათოლიკე 3,858, „რასკოლნიკი“ 249, პროტესტანტი 2582, სომეხ-გრიგოლიანი 58,499, სომეხ-კათოლიკე 4478, ებრაელი 3104, მაჰმადიანი სუნიტი 3157, მაჰმადიანი შიტი 6,668 იეზუდი 64 და სხვა სარწმუნოების აღმასრულებელი 5495.

სახუმის ადგილობრივმა საეპარქიო მთავრობამ ბრძანება მიიღო უწმიდესის სინოდისაგან, რომ სო-

ხუმსა და მთელის ეპარქიების ეკკლესიებში ადგილობრივ ენაზედ იქმნეს ხოლმე აღსრულებული წირვა-ლოცვაო. აქაური მცხოვრები ქართველები სხნარულით მოვლიან იმ დღეს, როდესაც ეს განკარგულება სისრულეში იქმნება მოყვანილი, ვისგანაც ჯერ არს.

მათი ყოვლად უსამღველოესობა იმერეთის ეპისკოპოსი ბესარიონი მისის თვიდან სარევიზიოდ დაბრძანდება. პირველად სარევიზიოდ წაბრძანდა ხონისკენ და შემდეგ ოკრიბისკენ. 14 ამ თვის მათი მეთუფება გაეგზავრა სვანეთისკენ, საიდანაც დაბრუნდება ქუთაისში ამ თვის დამლევს.

მასწავლებელთა კურსების საქმე მიდის ჩვეულებრივად ყველა ეპარქიებში. ამ კურსების წყალობით კარგი მასალა მიეცა გაზეთებს. ძლიერ გრძელნი სიტყვები იმეტდება ზოგიერთ პირთაგან წარმოთქმული. კარგი აზრებია წარმოთქმული იმ გრძელ სიტყვებში, მაგრამ იქვე ისეთი აზრებია გატარებული, რომ გიკვირს კაცს, თუ როგორ წარმოთქმენ ამისთანა უმეგავო აზრებს ეს ნასწავლი პირები. ერთი ამტკიცებს, რომ ქურდებს, ცარცვა-გლეჯა, ყაჩაღობა და კაცის კვლა მიტომ აიის ეხლა იცარღლებული ჩვენშია, რომ წერა-კიოხვა არ ოკის ხალხბოა. ვაკვირებული ეუბნები შენ თავს: როდეს უფრო იყო გავრცელებული წერა-კითხვა, დღეს, თუ ძველ დროში?.. ძლიერ სასურველია, რომ საქმეზე იქმნეს მიქცეული ყურადღება და არა წარმოთქმული სიტყვების ბეჭდვაზე და თავის ვინაობის გამოჩენაზე..

თითქმის მე-21 დღეა, რაც ვერ უპოვიათ თავ. მანაბელი. ამდენი ხნის მოუძებნელობის გამო თბილისში ათასი ლევენდა და მითქმა-მოთქმა შეითხზა. ამბობენ, რომ ცოცხალი უნდა იყოსო, სადმე იმაღლებოდესო, მაგრამ ამის დასამტკიცებელი საბუთები არსად ჩანს, რადგან მთელი კვირა ასეთი ცნობილი კაცი ვერსად დიამაღებოდაო და ან მიზეზები უნდა ვიცოდეთ, თავისი სურვილით, რათა დეამაღებოდა ან ოჯახს ან ქვეყანასაო.

შეიძლება რომ რიმემე გაიტყულა სახლიდან და

მოკლესო. ამის მიზნით მოჰყავთ ვილაც მეპურეს ჩვენება. ეს მეპურეც თავ. მაჩაბლის სახლის პირდაპირ ცხოვრებსო და იმას უთქვამს, ვითომ ვილაც მოვიდა პარასკევ დილით და მაჩაბელს აივანიდან ელაპარაკებოდაო. ძნელი დასაჯერებელია ეგ ამბავი, რადგან თუ საიდუმლოთ თ. მაჩაბლის გასატყილვებლად მოვიდა ის კაცი, ქუჩიდან აივანზე ბაასს არ გამართავდა და ესეც არ იყოს, ყველა დარწმუნებულია, რომ თავ. მაჩაბელს ისეთი მტერი არა ჰყოლია, რომ სასიკვდილოთ გამოემეტნოს.

ამბობენ კიდევ ბორჯღაფშაძეებმა იკოლდნო, რომ თავად მაჩაბელს სინდიკატის ფულები ჰქონდაო რვათხი თუმანი და ცაიტყულეს, ეგანათ ფული თან ჰქონდა, გაცარცეს, მოჰკლეს და გადამაღესო. პოლიცია და თნდარმერია ამ მეპურეს ჩვენებით დაემტერებოდა იმ კაცს, რომელიც ვითომ დილით ადრე მისულიყოს თ. მაჩაბელთან.

ამბობენ, ვითომ ამერიკული დუელი უნდა ჰქონოდაო, მაგრამ არავინ არ იცის, თუ რა მიზეზით, რა საბუთებით შეთხზულია ეს ფანტასტიკური ამბავი. ათას რალაცებს ამბობენ და ჩვენ ამას მივაწეროთ იმას, რომ ყველა ცდილობს, როგორმე გამოიჩვენოს ეს უცნაური და უბედური შემთხვევა.

ნამდვილი მხოლოდ ის არის:

1, პარასკევ დილიდან თავ. მაჩაბელი აღარსად ჩანს.

2, იმან დატოვა შინ ყველაფერი, რაც კი დირებული იყო, «კონკის» აბონემენტის ბილეთებიც კი არ წაუღია თან.

3, წინა ღამეს სრულიად არ ეტყობოდა, რომ რაიმე მძიმე გადაწყვეტილება მიუღია ან და რაიმე ასაკულვებელს მოელოდნებოდა.

4, ჩვეულება ჰქონდა, რომ ქვეშაგებელს თვითონ გასაწორებდა და ამ დილით კი არ გაუსწორებია.

5, საათს არაოდეს არ იცილებდა ჯიბიდან და სახლში დაუტოვებია.

რვა-ცხრა საათზე ადრე სახლიდან თითქმის არასოდეს არ გამოსულა და პარასკევს კი 4 საათამდისაც არ მოუკლია.

7, რაც გორის სინდიკატის საქმეებს შეეხება, ყველაფერი შემოწმებული და წესიერად დაუტოვებია.

8, ოჯახობა დარწმუნებულია, რომ მასსწრედ ფულად ერთი მანეთიც არ წაუღია.

9, სახლიდან გამოვსული ძალიან ადევლებით და აჩქარებით წასული გოლოვიჩის პროსპექტისაკენ.

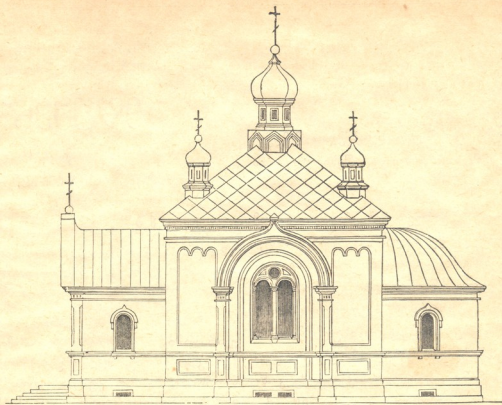
ყველგან, სადაც კი ტელეგრაფის მაგთულია, დევეშებით აცნობეს, რომ თავ. მაჩაბელი იქნება ვინმემ დაინახაო.

მტკვარში ეძებენ 40 ვერსის მანძილზე ყაზახანდის-ყველა თბილისის გარშემო ხეებში. ბალები და ჩხოროყეს და არავითარი ნიშანი არა ჩანს.

ეს ცნობები დაბეჭდილია «ცნობ. ფურცლში» ორს ივლისს, მაგრამ დღეს სამი კვირა გადის და არა ვითარი ცნობა მაჩაბლის ნახვის შესახებ არ ისმის.

იმერეთის ევარქიის სამრევლო სკოლების სა-მასწავლებლო საბჭოს ქუთაისის მაზრის განყოფილებაში, კარაგა ხანია, საქმე რიგინად არ მიდიოდა, ვინაიდან განყოფილების საქმის მწარმოებელს არა ვითარი ჯამაგირი არ დაენიშნა საბჭოსაკენ, თუმცა განყოფილება არა ერთ გზით მიქცეულა ამ საქმისათვის საბჭოსადმი და მისთან ამ განყოფილების თავმჯდომარეობაზეც ერთმა-ორმა პირმა უარი განაცხადა. ამ უკანასკნელ დროს ევარქიის სამრევლო სკოლების მეთვალყურე იმ მაზრის იყო, რომ ეს განყოფილება დახურულიყო და ამ განყოფილების ყველა საქმეები თვით საბჭოს მიეღო თავის თავზე. საბჭო კი იმ მაზრის იყო, რომ განყოფილება დაშენილიყო. ყოველად სამღვდლო იმერეთის ეპისკოპოსმა ბესარიონმა შეიწყნარა მოსაზრება მეთვალყურისა და ხსენებული განყოფილება დახურა. ქართლ კახეთის ევარქიაშიაც მაზრის განყოფილება შეერთებული აქვს საბჭოს. არ შეიძლება, რომ ამ განკარგულებას სიამოვნებით არ მიეგებოს კაცი.

«მწყემსის» რედაქტორი დეკ. დ. ლამბაშიძე ამ თვის 25 რიცხვიდან რუსეთში მიემგზავრება, სადაც ერთ თვეს დაჰყოფს მოსკოვში და პეტერბურგში. ვისაც რაიმე საქმე ექნება მისთან, შეუძლია წერილით მიმართოს მოსკოვში 25 ივლისიდან 18 აგვისტომდე, და 5 აგვისტოდან 14 აგვისტომდე პეტერბურგში. წერილის გაგზავნა მოსკოვის და პეტერბურგის ფოსტებში შეიძლება ამ ადრესით: С.-Петербургъ ან Москва. დეკანოზს დავით ლამბაშიძის მოთხოვნამდე.

მათხოჯის დედათა სახანის ქვიტიკირის ეკლესიის გეგმა.

მართლ-მადიდებელთა ქრისტიანთა! კურთხევითა და ნებართვითა იმერეთის ეპისკოპოსის კაბრიელისა, აწ ღუთისძიერ კანსვენებულისა, სოფელს მათხოჯში დაარსდა დედათა საგანე 1893 წელსა. აქ შეკრებილ 45 დასახლებულ დაიწყო შენება თავისი საღვთო სახეობისა და ჩინებულად დაბინადრენ ივანი. ამ წლის მაისის თვიდან ლოცვა-კურთხევითა უოვლად სამღვდლო ბესარიონისათა შეუდგენ ქვიტიკირის ეკლესიის შენებას სახანის ეზოში იმა ადგილს, სადაც ერთ დროს უოფილა ჩინებული და შენაწმინდა ეკლესია, რომლის ნანგრევებს დღემდის მოუწევია, ეკლესია საფუძველს ზემოთ ექვს ალბზება აშენებული. დღეს ბუბობა შენებულა უფულობისა გაბო. ექვს გარეშე კეთილი გავლენა მონასტერთა და საგანეთა ხალხის კეთილ შენებასე და სარწმუნოებასე.

მოვიქცევით თხოვნით, მართლ-მადიდებელ-

თა ქრისტიანთა, აღმოკვირებთ შეძლებისადაკვარად შემწეობა, რომ ღმერთმან მოგატოსთ თქვენც ასწილად.

ჭეშმარიტად სწეგემო და სანსარულთუნდა იეთს უოველი ჭეშმარიტი ქართველისათვის განძრავლება და აღორძინება დედათა საგანებისა და მონასტერთა. ჩვენი ქვეყანა ამ კეთილ დაწესებულებათა შეოხებით იყო დიდებული და სახელოვანებული და მასვე უნდა მოველოდეთ დღესც.

უოველ შემწირველთა სახელები აღნიშნული იქნება მოსახსენებელ კონდაკში და მოსენება ექნებათ წირვა-ლოცვის დროს. უოველი შემწირულება უოველთვის გამოცხადებული იქნება ჟურნალს „მწიქსში“. შემწირულებათა გამოგზავნა შეიძლება „მწიქსისა“ რედაქციაში ღ ჰირდაწირ დაბა ხონი ამ ადრესით: დაბა ხონი, მათხოჯის დედათა სახანის რჩევის თავმჯდომარეს წარასკევას.

მიიღება ხელის-მოწერა 1898 წლისათვის ოკტომბრულ გამოცემათა ჟამს

შეწირულებანი.

ჩვენ მიერვე თურნალში დასაბეჭდათ შემდეგი წერილი ეკლესიის სასარგებლოდ შეწირულებათა გამოსაცხადებლად:

მ. რედაქტორო! გთხოვთ ნება მოგვეცეთ, რომ თქვენი პატივცემული თურნალის „მწყემსი“-ს საშუალებით მიდლომა გამოუცხადო როგორც მე, აგრეთვე ჩემმა მრევლმა რწმუნებულს ჩემდამო სოფ. ფარცხანაყანების წმ. გიორგის ეკლესიის შემომწირველთა: ნინო ბიკია გუბელაძის ასულს, სიმონა სეანიძისა შემოსწირა ტრაპეზზე სახმარებელი ჯვარი, ღირებული 8 მან., გრიგოლ მიქელას ძე კობრიძისა ეკლესიური, ღირებული 7 მ. და 50 კაპ., და გლენმა სპირიდონ გიორ. გუბელაძემ თანაარსი, ღირებული 7 მან. და 50 კაპ.

მლ. ი. ბაქრაძე.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

ოციციანური განაწილება: იმერეთის ეპარქიის სანთლის ქარსის შესავალ-გასავლის ანგარიში.—კანონი და მთავრობის განკარგულებანი.—ქუთაისის სასულიერო სემინარიის სამმართველოსაგან.

სალიტერატურო განაწილება: საეკლესიო წიგნების ბეჭდვის გამო.—თელავის სასულიერო სასწავლებლის ოლქის სამღვდელთა კრების საყურადღებოდ.—„მწყემსის“ კორრესპონდენცია.—იგავი მაცხოვრისა. ლექსი.—გლადსტონის სიკვდილი.—ძვირფასი ხატები.—ახალი ამბები და შენიშვნები.—შეწირულება.—განცხადება.

„მწყემს“-ზე

რუსულ «П А С Т Ы Р Ы»-ზე

ქურნალის ფასი:

12 თეთრ მწყემსია 3 მ. 6 თეთრ მწყემსია 2 მ. — „რუსული“ „3 მ.“ — „რუსული“ „2“ — „ორივე გამოცემა 5“ — „ორივე გამოცემა 3“

მაშვეთვე ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც ვერა-კითხის გამაერცვლებელ საზოგადოების წიგნის მალხაიაში, ბ. შიო ქუთუაშვილთან. ფოთში—დეკანოზ მ. გრიგოლ მაცხოვრთან; საჩხერაში—ყარასან ჩხეიძესთან; სახადგანაში—დეკანოზ დ. ხაზაშვილთან; სახადგანაში—სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებელ სპირიდონ ან. მაჯარაძესთან.

სოფლის მასწავლებელთა და ღირებულ ვაჭრებთან დაელოდათ მთელის წლით ორივე გამოცემა სამ მანეთად.

რედაქციას აქვს კანტორები: ქუთაისში ხანანაშვილების სახლებში და ვერა-კითხის სასულიერო სასწავლებელში.

ბარეშე მცხოვრებთ თურნალის დაბარება შეუძლიათ ამ ადრესით: Вь Квирлы, вь редакцію газеты журнала „МЦЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ».

მომავალი წლის სელის მომწერთათვის დანიშნულია საჩუქრად წიგნი საქართველოს ძველი დროის თარგმანსაგალი, ლექსად დაბეჭდილი უცნობი ავტორისა, რომელსაც სელის მომწერნი მიიღებენ 1898 წ. დეკემბრის თვეში.

რედაქტორ-გამომცემელი დეკ. დ. ლაშაშვიდი. Редакторь-Издатель П. Д. Гамбашидзе. Дозволено цензурою, Тифлисе, 12 июля 1898 г. — Цензурь прот. Е. Елїсєв.

Типог. редакци журн. „Пастырь“ (П. Д. Гамбашидзе) вь Кутаись, вь д. бр. Ханашиныхъ, на Ншмедкой ул.